

Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia **Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej** do projektu ustawy o zmianie ustawy **Prawo wodne oraz niektórych innych ustaw (UC112)**

Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej (ZGWRP) zapoznał się z projektem zmian w ustawie - Prawo wodne oraz niektórych innych ustaw, która wprowadza także zmiany m.in. do ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.

Ministerstwo Infrastruktury przedkładając nowelizację wykazało szereg problemów, z którymi borykają się gminy w obszarze zapewnienia właściwego pod względem jakościowym jak i ilościowym odbioru nieczystości. W zamyśle resortu jedynym możliwym rozwiązaniem jest dostarczenie gminom narzędzi kontrolo-sankcyjnych dotyczących zagospodarowania odpadów ściekowych zarówno u mieszkańców posiadających szamba jak i tych, którzy posiadają przydomowe oczyszczalnie ścieków.

Związek Gmin Wiejskich RP wskazuje autorom projektu na skalę, oraz złożoność problemu, z którym samorządy nie są w stanie uporać się same. Jednocześnie podkreślamy, że stan obecny spowodowany jest stałym niedoborem środków pozostających w dyspozycji gmin w latach ubiegłych, które powinny być przeznaczone na budowę lub rozbudowę sieci kanalizacji w układzie liniowym, bądź rozproszonym oraz wodociągów na obszarze wiejskim. Potwierdza to również najnowszy raport Najwyższej Izby Kontroli, dotyczący zabezpieczenia wód powierzchniowych i podziemnych przed zanieczyszczeniami ściekami komunalnymi pochodzącymi z obszarów nieskanalizowanych.

Oceny NIK, Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Polskiej Akademii Nauk wskazują jednoznacznie że na obszarze wiejskim prawidłowo zagospodarowane jest około 37 procent ścieków w odniesieniu do gospodarstw domowych, a około 17 procent z nich w dalszym ciągu nie ma dostępu do dobrej, zdatnej do picia wody.

Główny kierunek nowelizacji, czyli doprecyzowanie zasad funkcjonowania aglomeracji należy uznać za racjonalny. Natomiast sprzężenie tego procesu z karami jest co najmniej niewłaściwe. Jeżeli założy się, że kary będą właściwym i skutecznym instrumentem zmian w zakresie gospodarki wodno-ściekowej, to szybko może okazać się, iż osiągniemy zupełnie odwrotny skutek. Kary nie stanowią remedium na podstawową przyczynę stanu realizacji procesu dostosowania aglomeracji do wymogów dyrektywy, gdyż same kary nie spowodują likwidacji ogromnej luki inwestycyjnej w tym zakresie. Luki, której z pewnością samorządy nie zlikwidują ze środków własnych. Gdyby było odwrotnie i samorządy miały zagwarantowane przez państwo

dostęp do środków inwestycyjnych, a z nich nie korzystały – to kary miałyby sens. Ponieważ jest inaczej, to propozycje projektodawcy należy odczytać jako naiwną próbę transmisji odpowiedzialności, tylko na niewłaściwy podmiot.

Z najnowszego raportu NIK wynika także wniosek, że wdrożenie i uruchomienie systemu do pełnego monitorowania sposobu zagospodarowania oraz jakości nieczystości (choć jest zadaniem obligatoryjnym) to wymaga od gmin zatrudnienia właściwej kadry, której gminy obecnie nie posiadają. Mała jest także „podaż” fachowców mogących wykonywać te zadania.

Związek Gmin Wiejskich RP stanowczo protestuje przeciwko przedstawionym rozwiązaniom, pozornie niwelującym problem zagospodarowania nieczystości. W projekcie nowelizacji **nie przedstawiono rozwiązań dla obszarów, w których dokona się zniesienia aglomeracji** - z uwagi na brak uzyskania właściwych parametrów jakościowych ścieków. Zmniejszenie liczby aglomeracji doprowadzi wprawdzie do szybszej realizacji wymogów unijnych, natomiast gminy w obszarze zniesienia pozostaną same z problemem zagospodarowania nieczystości, którego próbę rozwiązania dotychczas widziały w ramach aglomeracji.

Art. 3 projektowanej ustawy dotyczy przede wszystkim kontroli właścicieli nieruchomości i podmiotów odbierających nieczystości ciekłe lub osady ściekowe z przydomowych oczyszczalni. Wszystko co projektodawcy w tym zakresie mają do wyartykułowania **sprowadza się tylko do zbiurokratyzowanej sprawozdawczości oraz rozległego systemu kontroli i kar. Podmiotem zobligowanym jest tu gmina na czele ze swoim włodarzem.** Odbywa się to bez żadnych refleksji lub analizy dotychczasowego systemu. **ZGWRP stanowczo wskazuje, że w kraju gdzie istnieje wiele wyspecjalizowanych jednostek kontrolno-administracyjnych w zakresie ochrony środowiska, gospodarki wodno-ściekowej i poszanowania prawa, a także jego egzekucji, nakładanie na lokalną administrację samorządową obowiązków o charakterze kontrolnym, karnym i egzekucyjnym w stosunku do własnych obywateli jest z góry skazane na niepowodzenie.** W społeczeństwie obywatelskim stosowanie jakichkolwiek form przymusu i egzekucji nigdy nie przyniosło spodziewanych efektów. Ponadto gminy nie mają stosownych zasobów kadrowych do realizacji tego typu zadań, nie wspominając nawet o źródłach ich finansowania.

Biorąc powyższe pod uwagę Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej

negatywnie opiniuje

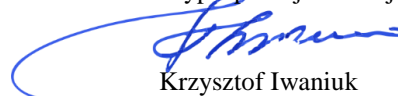
przedłożony projekt w części dotyczącej gospodarki wodno-ściekowej, wskazując jednocześnie na potrzebę pilnego przyspieszenia procesu kanalizacji obszarów wiejskich poprzez:

- Jak najszybsze uruchomienie zapowiedzianych przez premiera Mateusza Morawieckiego 4 mld zł na projekty kanalizacyjne i utworzenie krajowego programu wsparcia projektów budowy kanalizacji na obszarach wiejskich.
- W celu dotrzymania zobowiązań traktatowych, konieczne jest nadanie priorytetu przedsięwzięciom kanalizacyjnym na obszarach wiejskich w ramach programu inwestycji strategicznych lub w ramach Funduszu Rozwoju Wsi Polskiej w miejsce zminimalizowanego II filara WPR. Założyć tu należy bardzo wysoki poziom dofinansowania, pozwalający również na możliwość finansowania przyłączy. Takie rozwiązanie pozwoli na realizację inwestycji sieciowych lub też wariantowo, z uwagi na rozproszony charakter zabudowy, przydomowych zbiorczych oczyszczalni z wykorzystaniem nowoczesnych technik, spełniających wymogi jakościowe stawiane ściekom.
- Gminy ubiegające się o wsparcie finansowe powinny zostać zobligowane do posiadania koncepcji gospodarki ściekowej będącej dokumentem strategicznym, pozwalającym wyznaczyć zakres działań inwestycyjnych w oparciu o program funkcjonalno-użytkowy. Takie działania pozwolą na zoptymalizowanie działań związanych z rozbudową i modernizacją systemu wodociągowego i kanalizacyjnego, gwarantując minimalizację kosztów procesów sanitacyjnych.

Ponadto uważamy za wysoce niestosowne, wobec groźby karania gmin, stworzenie możliwości pozwalających PGW Wody Polskie korzystać z pomocy finansowej państwa - udzielanej w formie dotacji podmiotowej z budżetu państwa, przeznaczonej na dofinansowanie działalności bieżącej. PGW Wody Polskie w zamyśle twórców miało nie tylko nadzorować oraz właściwie zarządzać procesami związanymi z gospodarką wodną na terenie RP, ale również być samowystarczalne pod względem finansowym. Wszelkie przedstawione założenia okazały się sprzeczne z przedstawionym przez Najwyższą Izbę Kontroli raportem z działalności PGW Wody Polskie.

Poznań, dnia 17 stycznia 2022 r.

Przewodniczący
Związku Gmin Wiejskich
Rzeczypospolitej Polskiej

Krzysztof Iwaniuk